

**Mniejszość startuje w tym
wścigu dziesiąty raz**

STR. II-III

**Hołd działaczy mniejszości
dla obrońcy Westerplatte**

STR. II

**Opole będzie Europejską
Stolicą Kultury?**

STR. IV

SIERPIEŃ-WRZESIEŃ 2023

REDAKCJA:
KRZYSZTOF OGIOLDA

HEIMAT

MAŁA OJCZYZNA

PARTNERZY
DODATKU

Związek Niemieckich Stowarzyszeń
Społeczno-Kulturalnych w Polsce
ul. Stowackiego 10, 45-364 Opole

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne
Niemców na Śląsku Opolskim
ul. Konopnickiej 6, 45-004 Opole

Dom Współpracy
Polsko-Niemieckiej
ul. 1 Maja 13/2, 45-068 Opole

Nie ma zgody na dyskryminację

Rafał Bartek, przewodniczący Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce napisał na rozpoczęcie nowego roku szkolnego list do dyrektorów, nauczycieli, rodziców i uczniów szkół, w których uczy się niemieckiego jako języka mniejszości.

Rozpoczęty 1 września nowy rok szkolny 2023/2024 będzie już drugim rokiem w historii wolnej Polski po 1989 r., w którym dzieci obywateli polskich narodowości niemieckiej będą w sposób systemowy dyskryminowane – przypomina lider mniejszości niemieckiej.

Wprowadzone w życie 4 lutego 2022 r. rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki, zmniejszające wymiar języka niemieckiego jako języka mniejszości z 3 do 1 godziny tygodniowo spowodowało, że około 55 tys. dzieci korzystających z nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej, będzie w polskiej szkole nadal dyskryminowanych (...)

Dotyczy to właśnie tych dzieci, które w przyszłości po-

winny nie tylko budować pozytywny obraz Polski jako kraju tolerancyjnego i szanującego swych obywateli niezależnie od pochodzenia i narodowości, ale też i pielęgnować oraz rozwijać pozytywne relacje między Polską i Niemcami, które są tak ważne dla kształtowania przyszłej Europy. Niedopuszczalną jest w naszej opinii sytuacja, w której zamiast poszukiwania rozwiązań dyplomatycznych wprowadza się dyskryminujące i w ślad za tym również stygmatyzujące dzieci rozwiązania, mające być narzędziem źle rozumianych „negocjacji” politycznych (...)

Chciałbym tym bardziej podziękować wszystkim władzom samorządowym, wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, dyrektorom szkół oraz władzom stowarzyszeń prowadzących pla-

cówki edukacyjne, które doceniając wartość języka w roku szkolnym 2023/2024 podjęły decyzję o sfinansowaniu dodatkowych godzin języka niemieckiego jako języka mniejszości (poza jedną godziną obowiązkową) lub wprowadziły nauczanie w dwóch językach – pisze Rafał Bartek. Dziękuję za Państwa jasny sygnał w lokalnych społecznościach, że dzieci są najważniejsze i że nie ma Wąszej zgody na dyskryminację i stygmatyzację ze względów narodowych! W szczególności sposób dziękuję zaś nauczycielom i rodzicom, dla których język niemiecki ma wartość, którzy chcą go przekazywać kolejnym pokoleniom.

(...) W ostatnich latach tylko w województwie opolskim osiedliło się kilkanaście firm z niemieckim kapitałem lub

Fot. Pro Liberris Silesiae

Dyskryminacja dotyka dzieci, które powinny nie tylko budować pozytywny obraz Polski jako kraju tolerancyjnego, ale też rozwijać pozytywne relacje między Polską i Niemcami.

niemieckojęzycznymi klientami, w związku z czym powstało około 2500 miejsc pracy wymagających znajomości języka niemieckiego.

Edukacja nie ogranicza się tylko do szkoły. Dlatego zachęcam do zapoznania się z ofertą pozaszkolną organizacji MN, którą znaj-

dą Państwo m. in. na platformie edukacyjnej mniejszości niemieckiej: www.supereule.pl Na tej platformie znajdziecie Państwo bogatą ofertę zajęć, warsztatów, konkursów i szkoleń dla wszystkich grup wiekowych, a także zapisy polskiego i europejskiego prawodawstwa wraz

z komentarzami dotyczącymi organizacji szkolnictwa mniejszościowego. W szczególności zwracamy uwagę na innowacyjny projekt LernRAUM.pl, w ramach którego Państwo doskonalicie swoje umiejętności językowe jak i rozwijacie pasję i zainteresowania (...)

Klares Nein zur Diskriminierung

Rafał Bartek, Vorsitzender des Verbandes deutscher-sozial kultureller Gesellschaften in Polen richtete zum Schulanfang einen Brief an Leiter, Lehrer, Eltern und Schüler an Schulen mit Deutschunterricht als Minderheitensprache.

Das neue Schuljahr 2023/2024, welches am 1. September beginnt, wird bereits das zweite Schuljahr in der Geschichte des freien Polens nach 1989 sein, in dem Kinder von polnischen Bürgern deutscher Nationalität systematisch diskriminiert werden – erinnert Vorsitzender der Deutschen Minderheit.

- Die am 4. Februar 2022 in Kraft getretene Verordnung des Ministers für Bildung und Wissenschaft, mit einer Reduzierung des Deutschunterrichts als Minderheitensprache von drei auf eine Stunde pro Woche, hat zur Folge,

dass etwa 55.000 Kinder, die Deutsch als Minderheitensprache lernen, in polnischen Schulen weiterhin diskriminiert werden (...).

- Es handelt sich um genau diese Kinder, die in Zukunft nicht nur ein positives Bild von Polen als einem Land aufbauen sollen, das tolerant und respektvoll gegenüber seinen Bürgern ist, unabhängig von ihrer Herkunft und Nationalität, sondern auch die positiven Beziehungen zwischen Polen und Deutschland pflegen und entwickeln sollen, die für die Gestaltung des zukünftigen Europas so wichtig sind.

Wir halten es für unzulässig, dass anstelle von diplomatischen Lösungen die diskriminierenden und folglich auch die Kinder stigmatisierenden Lösungen eingeführt werden, die als Instrument für schlecht durchdachte politische „Verhandlungen“ gedacht werden (...).

In einer Situation, in der die Kenntnis einer Sprache eine soziale Schlüsselkompetenz und für Minderheitengemeinschaften eine Voraussetzung für das Überleben ihrer Kultur, ihres Erbes und ihrer Identität sind, sind solche Maßnahmen nicht nur keine Lösung, sondern zerstören direkt die Errungenschaften vieler Generationen von Bürgern der Republik Polen (...)

- Ich möchte mich umso mehr bei allen lokalen Be-

hörden, Gemeindevorsteherinnen und Gemeindevorsteher,ürgermeisterinnen und Bürgermeister, Stadtpräsidentinnen und Stadtpräsidenten, Schulleiterinnen und Schulleitern sowie den Verantwortlichen der Trägervereine der Bildungseinrichtungen bedanken, die in Anerkennung des Wertes der Sprache im Schuljahr 2023/2024, beschlossen haben, zusätzliche Stunden für Deutsch als Minderheitensprache (zusätzlich zu einer Pflichtstunde) zu finanzieren oder den zweisprachigen Unterricht einzuführen – schreibt Rafał Bartek.

- Danke, dass Sie in Ihren lokalen Gemeinschaften ein deutliches Zeichen setzen, dass Kinder an erster Stelle stehen und dass Sie Diskrimi-

nierung und Stigmatisierung aus nationalen Gründen nicht dulden! Und ich möchte mich in besonderer Weise bei den Lehrern und Eltern bedanken, für die die deutsche Sprache einen Wert hat, die sie an die nächste Generation weitergeben wollen.

(...) Allein in der Woiwodschaft Opole haben sich in den letzten Jahren mehrere Unternehmen mit deutschem Kapital oder deutschsprachigen Kunden angesiedelt, wodurch etwa 2.500 Arbeitsplätze geschaffen wurden, die Deutschkenntnisse erfordern.

Bildung ist nicht nur auf die Schule beschränkt. Daher möchte ich Sie einladen, sich die außerschulischen Angebote der Organisationen der deutschen Minderheit anzuschauen, die Sie u.a. auf der Bildungsplattform der deutschen Minderheit finden: www.supereule.pl

- Wir möchten Sie über aktuelle Probleme und Fragestellungen im Bildungsbereich informieren, Sie aber auch dazu inspirieren, das außerschulische Bildungsangebot der deutschen Minderheit zu nutzen. Auf dieser Plattform finden Sie ein breites Angebot an Aktivitäten, Workshops, Wettbewerben und Schulungen für alle Altersgruppen sowie die Bestimmungen der polnischen und europäischen Gesetzgebung und Kommentare zur Organisation des Minderheitenunterrichts. mit Kommentaren über die Organisation des Minderheitenunterrichts. Auf besondere Weise möchten wir Sie auf das innovative Projekt LernRAUM.pl aufmerksam machen, in dem Sie Ihre Sprachkenntnisse verbessern und gleichzeitig Ihre verschiedenen Leidenschaften und Interessen entwickeln können (...)

Hołd działaczy MN dla obrońcy Westerplatte

W dniu 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej Rafał Bartek lider VdG i TSKN oraz przewodniczący Sejmiku Województwa Opolskiego i Norbert Rasch, były radny Sejmiku i wiceprzewodniczący TSKN złożyli w Wołczyńnię kwiaty na grobie obrońcy Westerplatte.

Rafał Bartek, przewodniczący sejmiku i lider TSKN i VdG składa kwiaty na grobie Józefa Janika w Wołczyńnię.

Na tamtejszym cmentarzu spoczywa Józef Janik, obrońca Westerplatte pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari.

Józef Janik urodził się w 1915 roku na ziemi częstochowskiej. Piątego maja 1936 r. został powołany do czynnej służby wojskowej w II Batalionie Morskim w Gdyni-Redłowie.

Na Westerplatte przybył 8 czerwca 1939 r. W czasie obrony został ciężko ranny w głowę.

W 1941 r. z powodu złego stanu zdrowia został zwolniony z obozu jenieckiego. Wyjechał w rodzinne strony i ożenił się. Po wojnie pracował w kopalni na Śląsku. Stwierdzono u niego nerwicę wojenną.

Gdy został rencistą, pracował jako drwal w Przedsiębiorstwie Lasów Państwowych Okręgu Kluczborskiego. Pan Janik nigdy do końca z traumą wojenną sobie nie poradził i zmarł tragicznie na początku lat siedemdziesiątych.

W takich trudnych dniach warto pamiętać o tym kto rozpętał tę straszną wojnę i jak wielu ludzi potem musiało zginąć. Każda tragedia wojny to losy konkretnych ludzi, którzy z dnia na dzień zostali w tą wojnę wciągnięci – mówi Rafał Bartek. – Przyjeżdżając tutaj chcemy pokazać, że godna pamięć należy się każdemu kto na naszych śląskich ziemiach mieszkał. Naszym zadaniem jest tę pamięć podtrzymywać w duchu historycznej prawdy i nieść mądrze w nowe pokolenia, tak by nie dzieliła, lecz budowała lepszy świat. To ważne szczególnie tutaj w regionie dialogu, któ-

ry tak mocno próbuje się dziś skłócić.

– Losy takich ludzi jak p. Janik, którzy byli bohaterami, a mimo to nie radzili sobie z traumą jaką doświadczyli od Niemców podczas wojny, trzeba w obliczu trwających na świecie wojen na nowo przypominać – podkreśla Norbert Rasch. – Dzisiaj szczególnie bliska jest nam tragedia, jaką przeżywają nasi sąsiedzi na Ukrainie w związku z rosyjską napaścią na ich kraj. Mając w pamięci tragedię tego człowieka, zróbmy wszystko aby się nie powtórzyła dziś.

– Dzisiaj w obliczu wojny za naszą wschodnią granicą i w obliczu doświadczeń Józefa Janika warto pamiętać, że ofiarami wojen nie są tylko ci, którzy w nich giną od kul ale również ci, którym wprawdzie dane było przeżyć, ale którzy z tym co przeżyli i czego doświadczyli nigdy nie byli w stanie się pogodzić – dodaje wiceprzewodniczący TSKN. – Bądźmy na tyle silni by podejmować odpowiedzialne decyzje w czasie pokoju, tym samym unikając wojny.

Gest liderów mniejszości wpisuje się w kontekst niemieckiej polityki pamięci.

Przypomina o tym stanowisko niemieckiego MSZ z 2021 r., w którym znalazły się słowa: „Rząd RFN ponosi historyczną odpowiedzialność za zbrodnie narodowosocjalistycznych Niemiec w Polsce. Branie odpowiedzialności za najciemniejsze rozdziały polsko-niemieckiej historii oraz działania przeciwko zapomnieniu o nich wciąż są dla nas priorytetowe. Mamy też na myśli uznanie cierpienia ofiar”.

Mniejszość startuje w tym wyścigu już 10. raz

Mniejszość niemiecka idzie do wyborów parlamentarnych pod hasłem „Opolskie. Region dialogu”. Ogłosiła listę 24 kandydatów do Sejmu RP oraz jednego kandydata do Senatu z okręgu nr 52 obejmującego Opole i powiat opolski.

Za nami miesiące przygotowań do zbliżających się wyborów parlamentarnych. Dzisiejsze wydarzenie to koniec fazy przygotowawczej, konsultacji, rozmów, analiz, a początek czasu wytężonej pracy i mobilizacji. Bo tylko dzięki wzajemnej motywacji możemy sprawić, że osiągniemy sukces. To tylko od nas zależy! – mówił poseł Ryszard Galla. – Wiemy, iż 15 października zdecyduje się los i przyszłość mniejszości niemieckiej nie tylko jako organizacji, ale także jako całej społeczności – w tym losy przyszłych pokoleń.

– Dziennikarze dopytują, skąd u mnie wiara w dwa mandaty do Sejmu – dodał poseł. Szanowni Państwo to

nie jeden a 24 powody. To nasi kandydaci i kandydatki. 12 kobiet i 12 mężczyzn. Łączymy wieloletnie doświadczenie organizacyjne ze świeżym spojrzeniem na nasz region. To nasza recepta na sukces wyborczy. Po prostu, mamy się kim chwalić!

KANDYDACI KWW MNIEJSZOŚĆ NIEMIECKA DO SEJMU RP:

1. Ryszard Galla, poseł MN od pięciu kadencji, wieloletni samorządowiec;
2. Rafał Bartek, od 2018 przewodniczący Sejmiku Województwa Opolskiego, od 2022 przewodniczący VdG;
3. Zuzanna Donath-Kasiura, wicemarszałkini województwa opolskiego, wie-

loletnia działaczka oraz członkini zarządu TSKN;

4. Edyta Gola, radna województwa opolskiego, animatorka kultury i działaczka społeczna;
5. Sylwia Kus, od 2009 roku pracownik samorządowy, od 2018 sekretarz gminy Radłów, od trzech kadencji radna powiatu oleskiego;
6. Norbert Rasch, przewodniczący TSKN 2008 – 2015 (obecnie wiceprzewodniczący) oraz członek zarządu VdG 2005 – 2018.
7. Diana Gach, mieszkanka wsi Mechnica, od 2019 roku wiceprzewodnicząca Związku Śląskich Rolników;
8. Janusz Siano, mieszkaniec Chrzelice, członek DFK Chrzelice, od 2017 wicestarosta prudnicki;

9. Anna Kasprzyk, członkini komisji rewizyjnej VdG i oraz TSKN, zastępczyni przewodniczącego zarządu powiatowego TSKN w Kluczborku;

10. Damian Hutsch, od 2010 radny powiatu oleskiego z ramienia MN, następnie członek zarządu powiatowego oraz przewodniczący struktur MN w powiecie oleskim;
11. Natalia Wiczorek, od dwóch kadencji jest czynnym członkiem koła DFK Walce. Działa na rzecz lokalnej społeczności;
12. Jan Pankala, radny gminy Bierawa od 2018 roku, skarbnik w zarządzie gminnym MN w Bierawie;
13. Róża Zgorzelska, liderka społeczna, animatorka kultury, radną gminy

Centrum otwarte na dzieci i młodzież

Już na początku nowego roku szkolnego opolskie Centrum Dokumentacyjno-Wystawiennicze Niemców w Polsce proponuje ofertę przygotowaną specjalnie z myślą o uczniach szkół.

W ramach pozaszkolnej edukacji oferujemy uczniom naszą wystawę stałą, którą można zwiedzać tzw. ścieżką dziecięcą – mówi Beata Glomb-Wróbel, specjalistka ds. edukacji w Centrum Dokumentacyjno-Wystawienniczym Niemców w Polsce. – Na wystawie zostały przygotowane specjalne punkty, właśnie z myślą o młodych odbiorcach. Ścieżka dziecięca jest także możliwa do wybrana dla osób korzystających podczas zwiedzania ekspozycji z audioprzewodników. Jeśli zaś uczniów oprowadza edukator to i on proponuje im poznawanie wystawy właśnie poprzez ścieżkę dziecięcą.

Oferta ta jest przeznaczona przede wszystkim dla klas szkolnych i innych grup zorganizowanych, np. uczestników półkolonii, grup Związku Młodzie-

ży Mniejszości Niemieckiej, ale dzieci odwiedzające Centrum razem z rodzicami także mogą w audioprzewodniku tę specjalną ścieżkę uczniowską wybrać.

Inną – adresowaną do młodych odbiorców – ofertą Centrum – są warsztaty w formie edukacyjnej wyprawy śladami Niemców w Polsce. Dają one okazję do rozwiązywania zagadek, quizów i innych łamigłówek tematycznie powiązanych z wystawą.

– Rozwiązując quizy uczestnicy sami – choć z pomocą edukatora – odkrywają nowe informacje – dodaje pani Glomb-Wróbel. – Na końcu warsztatów sadzamy ich na naszym tarasie by te wspólne poczynania podsumować.

Centrum prowadzi ponadto – adresowane do dzieci i do młodzieży – spotkania ze świadkami historii.

Zajęcia są dostosowane do wieku uczestników.

Odbywają się one w dwóch edycjach. Jedną finansuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, drugą Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego. Spotkania ze świadkami historii także kończą się warsztatami prowadzonymi przez edukatora. W ich ra-

mach młodzi goście odwiedzają archiwum Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej. Mogą też skorzystać z poczęstunku. Pierwsze takie spotkanie odbędzie się już pod koniec września. Oba projekty będą prowadzone co najmniej do końca roku. Chętni mogą się na nie zgłaszać, dzwoniąc pod nr 77/407-50-12.

– Warsztaty i programy przeznaczone dla dzieci każdorazowo dostosowujemy do wieku i znajomości języka uczestników w porozumieniu z opiekunami grup – podkreśla pani Glomb-Wróbel. – Chcę przypomnieć, że oprowadzamy dorosłych i dzieci po wystawie – w zależności od potrzeb – w czterech językach: polskim, niemieckim, angielskim i czeskim. Te same języki są też dostępne przy korzystaniu z audioprzewodnika.

Większość kandydatów wzięła udział w ostatnim dniu sierpnia w Opolu w konwencji Komitetu Wyborczego Wyborców Mniejszość Niemiecka.

Głogówek od 1994 roku, działa na różnych szczeblach struktury TSKN;

14. **Krzysztof Graca**, od urodzenia mieszka w Izbicku, były sołtys i aktywny członek struktur MN;

15. **Justyna Wenzel**, mieszkanka Radawia, prezes Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Radawie, działaczka społeczna;

16. **Kryspin Cieplik**, mieszkaniec Bogacicy, trener MIRO Deutsche Fußballschule, członek zarządu TSKN, przewodniczący MN w gminie Kluczbork oraz zarządu MN w powiecie kluczborskim;

17. **Maria Sikora**, germanistka, nauczycielka w PSP w Naroku, działaczka samorządowa – od pięciu kadencji radna gminy Dąbrowa;

18. **Krzysztof Reinert**, mieszkaniec Malni, od 2019 zastępca burmistrza Gogolina;

19. **Aneta Langer**, pracownik biura rady gminy Cisek, od dwóch kadencji przewodnicząca Zarządu Gminnego MN w Cisku;

20. **Joachim Świerc**, przez 27 lat sołtys wsi Lubnia, od 2002 radny powiatu opolskiego, obecnie kadencji członek zarządu powiatu opolskiego;

21. **Renata Wilk**, od 35 lat mieszkanka Czarnowas, radna Dzielnicy nr 1 Opole – Czarnowasy;

22. **Waldemar Gielzok**, tłumacz języka niemieckiego, od 2013 r. przez trzy kadencje przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego;

23. **Brygida Labisz**, działaczka społeczna, przewodnicząca Towarzystwa Dobroczynnego Niemców na Śląsku od-

dział nr 8 w Zdzeszowicach, przewodnicząca DFK Zdzeszowic, od 2006 roku członkini Rady Miejskiej w Zdzeszowicach;

24. **Roman Kolek**, lekarz anestezjolog, mieszkaniec Jemielnicy. W 2002, 2014 i 2018 uzyskał mandat radnego sejmiku opolskiego II, V i VI kadencji. w latach 2010–2021 wicemarszałek województwa opolskiego. Kandydatem KWW Mniejszość Niemiecka do Senatu RP jest Henryk Lakwa. Jest mieszkańcem Prószkowa. Od 1990 związany z samorządem, na początku jako radny gminy Prószków. Jako jedyny w województwie opolskim pełni funkcję starosty opolskiego od momentu powstania powiatów, czyli od prawie 25 lat. Otrzymał wyróżnienie Starosta 20-lecia. Członek Związku Powiatów Polskich od 1999 r. Ojciec kontaktów na szcze-

blu samorządów pomiędzy Ukrainą a Polską.

W PROGRAMIE WYBORCZYM MNIEJSZOŚĆ STAWIA SOBIE NASTĘPUJĄCE CELE:

1. Przywrócenie pełni praw mniejszości niemieckiej do nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości.
2. Wzmocnienie praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności regionalnych funkcjonujących w Polsce.
3. Działanie na rzecz rozwoju województwa opolskiego, ochrony jego wielokulturowości oraz wzmocnienia roli i możliwości samorządu.
4. Wzmocnienie edukacji w regionie oraz działania na rzecz poprawy systemu edukacji w kraju.
5. Działania na rzecz równego traktowania kobiet

i mężczyzn we wszystkich aspektach życia społecznego.

6. Działanie na rzecz przywrócenia i umacniania silnej pozycji Polski w Unii Europejskiej oraz wzmacniania bilateralnych, polsko-niemieckich relacji.

– Oczywiście jest, że najbardziej jesteśmy kojarzeni z takimi tematami jak edukacja i język niemiecki – mówi lider TSKN i VdG Rafał Bartek. – Dla nas obcowanie z językiem niemieckim to nie tylko sprawa kultywowania mowy przodków i śląskiej tożsamości. Im więcej osób w regionie zna niemiecki, tym mocniejsza jest pozycja województwa w negocjacjach z inwestorami. A to jest korzystne nie tylko dla nas, ale dla całej Polski. Irracjonalne ataki części polityków na nauczanie niemieckiego, tak naprawdę są atakami na Polskę.

Śląskie kobiety strzegą tradycji

Członkinie Związku Śląskich Kobiet Wiejskich spotkały się na zjeździe w Prudniku. Wzięło udział 130 pań z województw opolskiego i śląskiego.

Tradycją naszego zjazdu jest, że zawsze rozpoczynamy od mszy św. o błogosławieństwo dla żyjących i ich rodzin i za duże zmarłych pań, które kiedyś w naszym związku były – mówi Maria Żmija-Głombik, przewodnicząca Związku Śląskich Kobiet Wiejskich. – Tym razem spotkałyśmy się na modlitwie w Prudniku Lesie, w historycznym miejscu, gdzie był więziony Prymas Tysiąclecia, kardynał Stefan Wyszyński. Okazało się, że wiele pań było tam po raz pierwszy.

– Co roku jeździmy gdzie indziej, bo jednym z celów zjazdu jest poznawanie małej ojczyzny – dodaje pani Maria. – Tym razem poznawałyśmy ziemię prudnicką, a tamtejsze kobiety prezentowały nam swoją działalność i dorobek. Działaliśmy we współpracy ze starostą prudnickim. Umó-

wiliśmy się m.in. na odwiedzin w tamtejszej szkole gastronomicznej. Zaproponowałam, że im pokażemy, jak się robi „śląskie niebo” – smaczną i zdrową mięsną potrawę.

Organizacja śląskich kobiet liczy 800 osób zrzeszonych w 25 kołach. Panie starają się przyciągać także młodsze osoby, ale przyznają, że to jest niełatwe wyzwanie.

Uczestniczki zjazdu podkreślają, że jego ważnym celem i przesłaniem jest integracja śląskich kobiet. Także przez wspólną zabawę, bo zjazd kończył się biesiadą. Dobrym zwyczajem jest też nagradzanie aktywnych członkiń związku „pszczołkami”, które symbolizują pracowitość, aktywność i zaangażowanie na co dzień. Panie z dumą te symbole noszą.

Od początku istnienia Związku Śląskich Kobiet

W nagrodę za aktywną działalność panie otrzymały „pszczołki”.

Wiejskich celem ich działalności było uaktywnienie pań, także ekonomiczne. Obecnie wiele z nich otwiera agroturystyczne gospodarstwa i nieduże usługowe firmy.

– Ale jednocześnie, zgodnie ze stereotypem, trzymamy się Kościoła, kuchni i dzieci – uważa Maria Żmija-Głombik. – Dbamy o przekazywanie tradycji, na co składa się także „porządne” wychowanie młodego pokolenia. Wiele z nas zajmuje się wnukami,

a to oznacza nie tylko miłośna na co dzień, ale także przekazywanie śląskich i niemieckich wartości, tej tożsamości którą kiedyś same otrzymałyśmy od naszych mam i ołów.

Przekaz wartości dotyczy nie tylko własnych dzieci i wnuków. Panie dzielą się wiedzą i doświadczeniem także z uczniami szkół, przedszkoli, świetlic itd.

– Dzieci są kochane – wrzusza się pani Maria. – Słuchają z przejęciem, gdy

im opowiadam o myciu nóg w Wielkim Tygodniu albo o „paleniu żuru”. Są naprawdę chłonne. Ciekawe świata. Jak robimy z nimi razem kroszonki, okazuje się, że wiele potrafią się nauczyć. Ale robimy także warsztaty z podstawowych zdawałoby się umiejętności. Bo bywa i tak, że całkiem już duże dziewczyny nie potrafią obrać ziemniaków, bo nikt im tego w domu nie pokazał. Ale jak już z nimi razem gotujemy, są szczęśliwe.

Nowe przedszkole w Chrzastowicach

Otwarcie Katolickiego Niepublicznego Przedszkola z Nauczaniem Języka Mniejszości Niemieckiej w Chrzastowicach odbędzie się 10 września przy ul. Ozimskiej 1a.

Uroczystość rozpocznie się o 14.00. Będzie jej towarzyszył festyn, na którym wystąpią dzieci z Ochronki, Młodzieżowa Orkiestra Dęta DFK Gminy Chrzastowice, a także dzieci z Chrzastowic i okolic. Na festynie będzie można wziąć udział w loterii fantowej, z której całkowity dochód będzie przeznaczony na rozwój Ochronki.

Około 17.00 w sali na 1. piętrze będzie możliwość spotkania i rozmowy z dyrygentem Młodzieżowej Orkiestry Jackiem Zganiaczem na temat przyjęć do ogniska muzycznego przy orkiestrze.

Podczas wydarzenia będzie promowana dwujęzyczność.

W niedzielę o 9.45 w kościele w Chrzastowicach zostanie odprawiona dwujęzyczna msza św. w intencji przedszkola.

Szkolenie dla członków MN

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej organizuje szkolenie dla członków struktur mniejszości niemieckiej. Tematyka: Nowy? Młody? Aktywny? – jak pozyskać dzieci oraz młodzież jako nowych członków do DFK. Współpraca DFK z samorządem. Małe inicjatywy aktywizujące społeczność. Niemieckie tradycje lokalne pielęgnowane przez DFK.

W ramach szkolenia uczestnicy poznają nie tylko teorię poszczególnych tematów, ale również przykłady „z życia”, od osób, które są praktykami i aktywnie działają w swoich lokalnych społecznościach. Szkolenie odbędzie się w dniach 23-24 września 2023 r. w Ośrodku Szkolenia Olimpijskiego – Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakrzowie przy ul. Parkowej 20. Termin zgłoszeń upływa 17 września 2023 r. Informacji udziela pani Beata Sordon; e-mail: beata.sordon@haus.pl; tel.: 77/4079519.

Kursy niemieckiego ONLINE

LernRAUM.pl zaprasza na kursy języka niemieckiego w formie ONLINE, które będą realizowane od września do grudnia.

– Stworzyliśmy szeroką ofertę z myślą o tych, którzy chcą doskonalić swoje kompetencje w zakresie języka niemieckiego – mówi Karolina Syga, menedżerka projektu Lernraum.pl. – Czekają na Was doświadczeni i wykwalifikowani prowadzący zajęcia, małe grupy oraz znakomita atmosfera na spotkaniach z językiem niemieckim.

Kurs zaplanowany został na 28 godzin. Koszt wynosi odpowiednio:

- dla uczestników będących członkami kół DFK: 100,00 PLN (cały kurs);
  - dla pozostałych osób: 240,00 PLN (cały kurs).
- Szczegółowa oferta znajduje się na stronie internetowej projektu LernRAUM: www.lernraum.pl w zakładce kursy językowe – online. Zapisy na kursy ONLINE prowadzone są tylko i wyłącznie za pośrednictwem strony internetowej.

W razie wątpliwości informacji udziela Karolina Syga; e-mail: karolina.syga@lernraum.pl; tel.: 503 721 658.

Opole Stolicą Kultury?

Zarząd TSKN z dużym zainteresowaniem przyjął fakt, że Opole zamierza ubiegać się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 roku – czytamy w specjalnym oświadczeniu.

W tym kontekście TSKN pragnie jednak zwrócić uwagę, że wielokulturowość, o której jest mowa w komunikacie miasta, a której nieodzowną częścią składową w przypadku miasta Opola jest kultura śląsko-niemiecka nie jest nam w regionie dana raz na zawsze. Przerwanie naszej śląskiej tożsamości, wielokulturowości i wielojęzyczności jest dzisiaj zagrożone najbardziej od momentu demokratycznych przemian w Polsce z lat 1989/1990.

Wprowadzenie systemowej dyskryminacji dzieci uczących się języka niemieckiego jako języka mniejszości i idące w ślad za tym ograniczenie dostępu do nauki języka mniejszości jest tego najbardziej aktualnym dowodem.

Powiększenie miasta Opola z roku 2017 i zniknięcie w ślad za tym symboli dwujęzyczności w postaci dwujęzycznych nazw miejscowości w 8 z 12 przyłączonych do Opola miejscowości jest kolejnym przykładem problemów, z jakimi boryka się wielokulturowość w regionie.

Niemniej jednak fakt ubiegania się miasta Opola o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury odczytujemy również jako szansę na uwytknięcie, a również choćby częściowe odbudowanie tego, co w kontekście wielokulturowości w ostatnich latach zostało zaniechane, a przez to stało się bezpośrednio zagrożone w swej egzystencji – czytamy w oświadczeniu. Pozytywnie odbieramy w tym kontekście dodanie przez Prezydenta Miasta jednej

Opolską Ceres wykonał w 1907 niemiecki rzeźbiarz Edmund Gomansky.

godziny języka niemieckiego jako języka mniejszości począwszy od nowego roku szkolnego. Mamy nadzieję, że już w niedalekiej przyszłości uda się powrócić do pełnego wymiaru godzin a język niemiecki pozostanie atutem miasta i regionu.

Apelujemy także o rozważenie wprowadzenia dwujęzycznych nazw dzielnic w tych miejscach, gdzie wcześniejsze miejscowości taką dwujęzycznością się wyróżniały. Zachęcamy również do nawiązania kontaktu z miastem Sibiu/Hermannstadt w Rumunii, które było Europejską Stolicą Kultury w 2007 roku, a które ówczesną, ale i współczesną ofertę kulturalną w dużej mierze opierało właśnie o wielokulturowość, o wielowiekową obecność mniejszości niemieckiej w tym regionie. (...)

Rada Europy upomniała Polskę

Rada Europy wezwała Polskę do usunięcia ograniczeń w nauczaniu języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej. W Strasburgu opublikowano liczący blisko sto stron raport na ten temat.

W komunikacie rady rzeczoznawców Rada Europy wytyka Polsce „oczywiste negatywne skutki” ograniczenia – od września 2022 roku – nauczania języka jako języka mniejszości narodowej do jednej godziny tygodniowo. Raport podkreśla, że inne języki regionalne albo języki innych mniejszo-

Siedziba Rady Europy w Strasburgu.

ści narodowych są nauczane przez trzy godziny lekcyjne w tygodniu.

Zdaniem Rady Europy polski rząd powinien generalnie zrobić więcej na rzecz

społecznej tolerancji wobec mniejszości i ich kultur.

W dokumencie zaznaczono m.in. że w radiu i w telewizji publicznej, mimo zachowywanych ważności zobowiązań

Polski, nie poświęca się należytej wagi językom mniejszości narodowych i regionalnych.

– Komunikat Rady Europy jest pokłosiem wizyty europosłów, którzy byli w na-

szym regionie i spotykali się z nami, przedstawicielami mniejszości niemieckiej, ale także z dyrektorami szkół oraz z samorządowcami – mówi Rafał Bartek, przewodniczący zarządu TSKN oraz VdG. – Dobrze, że głos z Europy, ze Strasburga w tej sprawie wybrzmiał. Mniejszości narodowe w Europie odczuwają to, że ich sytuacja nie jest taka sama w różnych krajach. Ale tylko w Polsce mamy do czynienia z tym, że jedna mniejszość narodowa – mniejszość niemiecka – jest traktowana inaczej, gorzej niż pozostałe mniejszości.

Jedna wystawa w trzech językach

Centrum Dokumentacji o - Wystawa - w iennicze Niemców w Polsce zaprasza w sobotę, 9 września na wydarzenie – w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa – pod tytułem „Język, godka, Sprache nośnikiem tożsamości”.

W jego ramach możliwe będzie zwiedzanie z przewodnikiem wystawy stałej dostępnej w Centrum pt. „Niemcy w Polsce – historia i teraźniejszość” przy-

bliżającej zwiedzającym dzieje Niemców w Polsce od średniowiecza do czasów współczesnych. Będzie się ono odbywało w trzech językach: o 10.30 po polsku, o 13.00 po śląsku oraz o 15.30 po niemiecku.

Chętni mogą potwierdzić zamiar udziału lub pozyskać dodatkowe informacje, dzwoniąc pod numer telefonu +77/407-50-12.

Ten szczególny sposób pokazywania wystawy jest

Oprowadzanie po wystawie odbędzie się w trzech językach.

próbą zwrócenia uwagi publiczności, że między innymi za pomocą języka (kwestie językowe, w tym sprawa druku, są na wystawie moc-

no obecne) możliwe jest zachowanie własnej tożsamości, a dla mniejszości narodowych i etnicznych język ma szczególną wartość.

Jest to zgodne z misją Centrum, pełni ono funkcję muzeum, ośrodka historyczno-kulturalnego, miejsca edukacji pozaszkolnej oraz miejsca spotkań osób zainteresowanych dziejami i współczesnością Niemców w Polsce.

Nowoczesna ekspozycja stanowi połączenie scenografii i multimedialności z autentycznymi elementami uzupełnionymi replikami i reprodukcjami. Ożywiona scenografia, nagrania audio i wideo oraz projekcje oferują niezwykle spotkanie z historią i codziennością niemieckiej społeczności w Polsce.

HEIMAT MAŁA OJCZYZNA

Dodatek finansowany ze środków Mniejszości Niemieckiej będących w dyspozycji Fundacji Rozwoju Śląska pochodzących z wcześniejszych dotacji Rządu Niemieckiego.

Diese Beilage wurde finanziert aus Mitteln der Deutschen Minderheit, die der Stiftung für die Entwicklung Schlesiens zur Verfügung stehen und aus den früheren Zuwendungen der deutschen Regierung stammen.

 Fundacja Rozwoju Śląska
Stiftung für die Entwicklung Schlesiens